

خوانشی بر

طرح فکری دکتر طه عبد الرحمن

دکتر ابراهیم مشروح

ترجمه و نقد: هادی بیگی ملک آباد

نظارت علمی: دکتر احمد فاضل سعدی

انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

۱۳۹۶

سرشناسه	مشرع ابراهیم
عنوان قراردادی	طه عبدالرحمن قرآن فی مشروع الفکری. فارسی.
عنوان و نام پدیدآور	خوانشی بر متن فکری طه عبدالرحمن / ابراهیم مشروح؛ ترجمه و نقد هادی بیگی ملک آباد؛ نظارت علمی احمدفاضل سعدی.
مشخصات نشر	قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی ^(ع) ، انتشارات، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۳۳۲ ص.
فروست	انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی ^(ع) ؛ ۱۲۹۱. جامعه شناسی؛ ۲۰.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۴۴-۰۶۱-۵
وضعیت فهرست نویسی	فیبا.
یادداشت	کتابنامه.
یادداشت	نمایه.
موضوع	عبدالرحمن، طه -- نقد و تفسیر.
موضوع	Abd al-Rahman, Taha -- Criticism and interpretation
موضوع	عقل - فلسفه.
موضوع	Reason - Philosophy
موضوع	اندیشه و تفکر.
موضوع	Thought and thinking
موضوع	فقه - فلسفه.
موضوع	Islamic law -- Philosophy
موضوع	اسلام -- تجدید حیات فکری.
موضوع	Islamic renewal
شناسه افزوده	بیگی ملک آباد، هادی، ۱۳۶۰ - مترجم.
شناسه افزوده	سعدی، احمد فاضل.
شناسه افزوده	مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی ^(ع) ، انتشارات.
رده بندی کنگره	۵۷۰۴۱/ع۲۴/ب۵۳۶
رده بندی دیویی	۶۴/۱۹۹
شماره کتاب شناسی ملی	۴۶۸۵۴۳۵

۱۲۹۱

شماره ردیف

جامعه‌شناسی - ۲۰

شماره موضوعی

۱۳۹۶-۱۷

■ خوانشی بر طرح فکری دکتر طه عبدالرحمن

- مؤلف: دکتر ابراهیم مشروح
- ترجمه و نقد: هادی بیگی ملک آباد
- ناشر: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
- چاپ: چاپکو
- نوبت و تاریخ چاپ: اول، بهار ۱۳۹۶
- قیمت: ۲۴۰۰۰ تومان

- دفتر مرکزی: قم، خیابان شهید، کوی ممتاز، پلاک ۳۸
- تلفن و نمابر: ۰۲۵-۳۷۷۴۲۳۲۶
- شعبه تهران: خیابان انقلاب، بین خیابان ۱۲ فروردین و شهید منیری جاوید، ساختمان شماره ۳۱۰، طبقه سوم، واحد ۱۱۲
- تلفن و نمابر: ۰۲۱-۶۶۴۶۶۱۲۱
- شعبه مؤسسه امام خمینی (ره): قم، بلوار امین، بلوار جمهوری اسلامی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
- تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۱۳۶۲۹

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۴-۰۶۱-۵

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه معاونت پژوهش.....
۱۴	مقدمه مترجم و ناقد.....
۱۹	مقدمه: نظریه‌های اصلی طه عبدالرحمن.....
۲۰	۱. چرخش یابی - منطقی.....
۲۲	۲. نظریه زایش عقلی.....
۲۳	۳. مسئله بازسازی روش فهم میراث.....
۲۴	۴. مسئله فقدان نوآوری در تولید فلسفی غربی.....
۲۶	۵. مسئله نقد اخلاقی مدرنیته غربی.....
۲۷	۶. مسئله ضرورت تأسیس مدرنیسم اسلامی.....
۲۸	۷. مسئله منطقی بودن اختلاف یا سؤال مشروعیت.....

فصل نخست: خط مشی و روش فکری

۴۵	شیوه‌های نوآوری و ارکان پروژه فکری.....
۵۵	نقد و ارزیابی فصل نخست.....
۵۵	ریشه‌های اندیشمندی طه عبدالرحمن.....
۵۷	طه عبدالرحمن و فلسفه تحلیلی.....
۶۰	روش فکری طه عبدالرحمن.....

- ۶۱..... ضرورت ساخت اصطلاحات جدید
- ۶۲..... عدم گسست کامل میان ذهن و عین
- ۶۴..... به سوی یک روش جدید

فصل دوم: چرخش زبانی - منطقی و پرسش فکر

- ۶۷..... درآمد
- ۶۸..... چرخش زبانی
- ۷۰..... چرخش زبانی طه عبدالرحمن
- ۷۴..... نسبیّت زبانی با
- ۷۷..... قلمرو و حوزه چرخش زبانی - منطقی
- ۷۸..... عقلانیت باز
- ۷۹..... فلسفه عقل
- ۸۱..... زایش عقلی در برابر افزایش عقلی
- ۸۲..... عبور از پلورالیزم معرفتی
- ۸۵..... عبور از نظریه انباشت معرفتی
- ۸۵..... عبور از نظریه نحو گشتاری
- ۸۶..... عبور از نظریه چندآوایی
- ۸۸..... فقه فلسفه و نظریه زایش عقلی
- ۹۰..... دعاوی (فرضیه‌های) نظریه زایش عقلی
- ۹۲..... نظریه زایش و شناخت ریاضی منطقی
- ۹۸..... فلسفه عقل و فلسفه زبان

نظریه عقل باز و حقیقت فلسفی.....	۱۰۲
نقد و ارزیابی فصل دوم.....	۱۰۶
رویکرد منطقی طه عبدالرحمن.....	۱۰۹
چرخش زبانی طه عبدالرحمن.....	۱۱۳
چرایی طرح زبان طبیعی یا روزمره؟.....	۱۱۴
طه عبدالرحمن، نظریه زبان طبیعی، نوآوری یا تقلید؟.....	۱۱۶
اهداف ط از طرح بحث فلسفه استعمالی و میزان دستیابی به این اهداف.....	۱۱۸
قلمرو زبان لسانی و نیست آن با زبان صناعی.....	۱۲۵

فصل سوم: حقیقت و روش ارزیابی میراث

حقیقت و روش در بازسازی علم کلام.....	۱۲۹
۱. به سوی علم کلامی جدید.....	۱۳۰
۲. مجوزهای بازسازی علم کلام.....	۱۳۲
۳. معاقله فلسفه اسلامی.....	۱۳۳
۴. ریشه‌های فلسفه تداولی (استعمالی) عربی.....	۱۳۶
۵. نظریه پردازی درباره فعالیت‌های عقلی کلامی.....	۱۳۹
۵-۱. گفت‌وگویی بودن و هم‌اندیشی خطاب.....	۱۴۱
۵-۲. نظریه مراتب گفت‌وگو.....	۱۴۲
۵-۲-۱. مرتبه حوار.....	۱۴۳
۵-۲-۲. مرتبه محاوره.....	۱۴۴
۵-۲-۳. مرتبه تحاور.....	۱۴۹
۶. ارزش مناظره.....	۱۵۱

۱۵۷	حقیقت و روش در مسئله ارزیابی میراث.....
۱۵۷	۱. میراث بین مرجعیت و تأسیس.....
۱۵۷	۲. دو اصل مسلم در بازسازی فهم از میراث.....
۱۵۹	۳. استراتژی‌های فهم میراث.....
۱۶۱	۳-۱. استراتژی‌های مقابله با میراث.....
۱۶۱	۳-۱-۱. تاریخی‌گرایی و روی‌گردانی از میراث.....
۱۶۲	۳-۱-۲. مسئله میراث و پرسش از پیشرفت.....
۱۶۴	۳-۱-۱. تضاد محمدعبده و تناقضات العروی.....
۱۶۸	۴-۱-۱. میراث و نظریه نقد دوگانه عبدالکبیر خطیبی.....
۱۷۰	۳-۲. استراتژی‌های احیای میراث.....
۱۷۱	۳-۲-۱. «مار میراث» و استراتژی نقد عقل عربی.....
۱۷۶	۳-۲-۲. جابری و تحولات احیای میراث.....
۱۷۸	۳-۲-۳. طه عبدالرحمن و پرسش از میراث.....
۱۷۹	۳-۲-۴. نوسازی دستاورد میراث و رسی‌گیری ساخت آن.....
۱۸۱	۳-۲-۵. نوسازی روش در احیای میراث.....
۱۸۵	۴. نظریه پرداخت شمولی به میراث.....
۱۸۷	۴-۱. تداخل معرفتی.....
۱۸۸	۴-۲. تقریب تداولی (استعمالی).....
۱۸۹	۴-۳. نتایج نگاه شمولی به میراث.....
۱۹۱	نقد و ارزیابی فصل سوم.....

فصل چهارم: فقه فلسفه و پرسش نوآوری

۲۱۵	نظریه انقلاب فلسفی.....
۲۱۸	مظاهر انقلاب فلسفی.....

۲۱۸	فقه فلسفه و بازبینی مفهوم تقلیدی فلسفه
۲۲۰	فقه فلسفه و ترجمه
۲۲۳	از فلسفه‌ای بسته، به سوی فلسفه‌ای باز
۲۲۷	بازبینی در ویژگی‌های ذهنیت تقلیدی از فلسفه
۲۲۸	نقد شمولیت در غرض
۲۲۹	دریافت فلسفی و شمولیت نمونه‌ای
۲۳۱	نقد معاری بودن فلسفه
۲۳۳	نقد عقاریت فلسفه
۲۳۸	نقد تبعیت فلسفی
۲۳۹	فقه فلسفه و مراتب رماندایی قبل فلسفی
۲۳۹	رهاسازی گفتمان فلسفی
۲۴۰	زمانمند بودن گفتار فلسفی
۲۴۴	نقد و ارزیابی فصل چهارم
۲۴۴	اهداف پروژه فقه فلسفه

فصل پنجم: حق پرسش و مشروعات اختلاف

۲۵۹	مشروعیت رهاسازی گفتار فلسفی عربی
۲۶۶	مشروعیت پاسخ اسلامی
۲۷۶	مشروعیت نقد اخلاقی و تأسیس مدرنیسم اسلامی
۲۸۷	نتیجه‌گیری
۲۹۳	نقد و ارزیابی فصل پنجم
۲۹۳	مراحل سه‌گانه پرسش فلسفی
۲۹۶	مشروعیت اختلاف فلسفی

- ۲۹۹ مدرنیته اسلامی
- ۳۰۱ ارزیابی برخی ایده‌ها
- ۳۰۵ منابع
- ۳۰۹ مقالات والدراسات
- ۳۱۳ نمایه‌ها

www.ketab.ir

مقدمه معاونت پژوهش

حقیقت اصیل ترین، جاودانه ترین و زیباترین راز هستی و نیاز آدمی است که سلسله مؤمنان و عالمان صادق چه جان‌ها که در راه آن نباخته، و جاهلان و باطل پرستان چه ترطه‌ها و ترفندها که برای محو و مسخ آن نساخته‌اند. چه تلخ واقعی است مظلومیت حقیقت، و چه شیرین حقیقتی است این واقعیت که در مصاف همیشگی حق و باطل حق سربلند و سرفراز است و باطل از بین رفتنی و نگونسار. این والا و بالانشین حقیقت، گذشته از سرشت حق، وام‌دار کوشش‌های خالصانه و پایان‌ناپذیر حقیقت‌جویانی است که در عرصه نظر و عمل کمر همست محکم بسته و از دام و دانه دنیا رسته‌اند، و در این میان نقش و تأثیر ادیان و پیامبران الهی، و به‌ویژه اسلام و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و جانشینان برحق و گرامی او علیهم السلام، برجسته‌ترین است.

دانشمندان نام‌آور شیعه رسالت خطیر و بی‌نظیر خویش را بهره‌گیری از عقل و نقل و غوص در دریای معارف قرآن و برگرفتن گوهر ناب حقیقت از سیره آن پیشوایان و عرضه آن به عالم بشری و دفاع جانانه در برابر هجوم ظلمت پرستان حقیقت‌گریز دانسته و در این راه دیده‌ها سوده و جان‌ها فرسوده‌اند. اکنون در عصر بحران معنویت که دشمنان حقیقت و آدمیت هر لحظه با تولید و انتشار فزون از شمار آثار نوشتاری و دیداری و به‌کارگیری انواع ابزارهای پیشرفته سخت‌افزاری و نرم‌افزاری در عرصه‌های گوناگون برای سیطره بر جهان می‌کوشند، رسالت حقیقت‌خواهان و اندیشمندان حوزوی و دانشگاهی، به‌ویژه عالمان دین، بس عظیم‌تر و سخت‌دشوارتر است.

در جهان تشیع، پژوهشگران حوزوی در علوم فلسفی و کلامی، تفسیری و حدیثی، فقهی و اصولی و نظایر آن کارنامه درخشانی دارند، و تأملات ایشان بر تارک پژوهش‌های اسلامی می‌درخشد. در زمینه علوم طبیعی و تجربی و فناوری‌های جدید نیز پژوهشگران ما تلاش‌هایی چشمگیر کرده، گام‌هایی نویدبخش برداشته و به جایگاه درخور خویش در جهان نزدیک شده‌اند، و می‌کوشند تا با فعالیت‌های روزافزونشان مقام شایسته خویش را در صحنه علمی بین‌المللی بازیابند. ولی در قلمرو پژوهش‌های علوم اجتماعی و انسانی تلاش‌های دانشمندان این مرزوبوم آن گونه که شایسته نظام اسلامی است به بار ننشسته و آنان گاه به ترجمه و اقتباس نظریات دیگران بسنده کرده‌اند. در این زمینه کمتر می‌توان ردپای ابتکارات و به‌ویژه خلاقیت‌های برخاسته از انسانی اسلامی را یافت و تا رسیدن به منزلت مطلوب راهی طولانی و پرچالش درپیش است. از این رو، افزون بر استنباط، استخراج، تفسیر و تبیین آموزه‌های دینی و سازمان‌دهی عارفانه اسلامی، کاوش در مسائل علوم انسانی و اجتماعی از دیدگاه اسلامی و تبیین آنها مهم‌ترین اهداف و اولویت‌های مؤسسات علمی به‌ویژه مراکز پژوهشی حوزه‌های علمیه است.

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) در برقراری تأییدات رهبر کبیر انقلاب اسلامی و حمایت‌های بی‌دریغ خلف صالح وی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای «مد ظله العالی» از آغاز تأسیس براساس سیاست‌ها و اهداف ترسیم‌شده از سوی حضرت آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی «دامت برکاته» به امر پژوهش‌های علمی و دینی اهتمام داشته و در مسیر برآوردن نیازهای فکری و دینی جامعه، به پژوهش‌های بنیادی، راهبردی و کاربردی پرداخته است. معاونت پژوهش مؤسسه برای تحقق این مهم، افزون بر برنامه‌ریزی و هدایت دانش‌پژوهان و پژوهشگران، در زمینه نشر آثار محققان نیز کوشیده و بحمدالله تاکنون آثار ارزنده‌ای را در حد توان خود به جامعه اسلامی تقدیم کرده است.

اثر پیش روی، ترجمه کتاب طه عبدالرحمن: *قراءة فی مشروعه الفکری*، اثر دکتر

ابراهیم مشروح است که به قلم پژوهشگر ارجمند آقای هادی بیگی ملک‌آباد به فارسی برگردانده شده است. هدف اصلی مترجم بررسی و کاوش ابعاد گوناگون پروژه فکری طه عبدالرحمن، و به فراخور توان، نقد و ارزیابی محصول اندیشه اوست.

معاونت پژوهش از پژوهشگر محترم و آقای دکتر احمد فاضل سعدی که با نظارت و ارائه نظرهای سودمندشان، بر اتقان و غنای اثر افزوده‌اند، صمیمانه سپاسگزاری می‌کند و توفیق روزافزون ایشان را از خداوند منان خواستار است.

معاونت پژوهش

مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)

www.ketab.ir